

“La desamor arriba molt prompte”

L'escriptora i dramaturga francesa Yasmina Reza parla del seu llibre sobre Sarkozy (*L'alba el capvespre o la nit*, Anagrama-Empuries) dels homes d'acció que s'enfronten a un temps que s'esvaeix i de la brutalitat com a principi fonamental de l'ésser humà.

EFE

Reza, de 50 anys, és l'autora teatral contemporània més representada (*Art, Tres versions de la vida*). La seua última obra, *Le Dieu du carnage*, es representa a més de quaranta escenaris dels països de llengua alemanya. Nascuda a París, filla d'iraniana i hongaresa, ha publicat també a Hanser-Verlag el seu retrat de Sarkozy, *L'alba el capvespre o la nit*.

—Senyora Reza, **vau acompanyar Nicolas Sarkozy gairebé tot un any, prenent nota de les vostres observacions amb una visió força crítica. Ha canviat l'home, ara que és president?**

—La gent diu que sóc una especialista en la figura de Nicolas Sarkozy. Una coneixedora, com si tinguera l'autoritat o la legitimitat de jutjar-lo! Això m'és completament aliè. No puc emetre'n cap

dictamen polític ni psicològic.

—**No heu arribat a desxifrar ben bé la personalitat del president?**

—El vaig arribar a conèixer prou bé, però en acabat no l'he tornat a veure; l'experiment s'havia acabat, fi de la història. A més, la meua opinió sobre ell, sobre qui és ell, em sembla prou banal, sense cap mena d'interès, bastida des de la llunyania, sense autorització —comprengueu que no puc respondre la vostra pregunta.

—**No l'heu tornat a veure des que fou elegit?**

—No, des de la publicació del llibre.

—**Us ha sorprès la davallada de la popularitat del president i la caiguda de la seua valoració en totes les enquestes?**

—Crec que aquest és el destí banal d'un polític: el desencant, la decepció.

Les eleccions es governen per una mena d'idolatria, una adoració d'ídols que no guarda cap relació amb la realitat. Per això, la desamor arriba molt prompte. Això afecta ara Sarkozy de manera desmesurada. És una persona que sempre ha mostrat obertament les seues passions en públic. També apassiona molt més que els altres; per això la rapidesa amb què la gent se'n desentén resulta, també, més fulminant.

—**Us va agradar durant el temps que passàreu a prop d'ell?**

—*Agradar* no és la paraula exacta. És veritat que vaig sentir admiració per l'animal polític, la seua intuïció, el seu coratge, una qualitat poc estesa, certament, la vehemència de moltes de les seues idees, la llibertat de no deixar-se encasellar en un marc concret, de no sotmetre's al dictat dels seus col·laboradors.

En definitiva, més per tot allò que envolta la bastida del poder polític, allò que l'afaiçona.

—Sarkozy també té un caire sinistre, sent rancúnia pel poder establert. O creieu que predomina en ell la generositat?

—Deixeu-ho estar, ja us he dit abans que no em dureu a aqueix terreny esvarós. No sóc la psicòloga de Nicolas Sarkozy, jo. No he trigat un any a escriure un llibre molt treballat —i confie que també subtil—, on no emet cap mena de judici de valor, per a anar després predicant per tot el món que Sarkozy és de tal o tal manera! Això seria la negació del meu llibre.

—Tanmateix, no podeu menystenir tot allò que ha passat des que fou elegit: el divorci, el casament amb Carla Bruni, el seu comportament ocasionalment vulgar.

—Oh, tot això ho dieu vós.

—Bé, però passa a la vista de tothom. Us ha sorprès?

—No podia sorprendre'm ni deixar de sorprendre'm. No n'espere res, d'ell.

—Què va pensar quan Sarkozy amollà a un visitant del saló de l'agricultura que no li volia donar la mà "fot el camp, desgraciat"? Hi traspua la persona? Us deixa freda?

—Si hi haguera estat amb el meu bloc de notes, si haguera vist el context, potser hauria estat un material valuós per a una descripció interessant. Altrament, no tinc cap opinió sobre una crònica periodística escampada estrepitosament i probablement falsejada. No m'interessa.

—Com va reaccionar Sarkozy respecte al vostre llibre?

—Em va telefonar un mes després de la publicació. No us revelaré el contingut d'aquesta conversa privada. Tan sols que em digué: "Has escrit el teu llibre, has parlat per tu mateixa."

—No per ell?

—Crec que es referia al format del llibre. Impressionista, paràgrafs curts, un cert punt de color: el significat de la meua visió personal.

—Segurament tampoc no ho respondreu, però: va votar Sarkozy?

—Naturalment que no ho respondré,

això, què us heu pensat! Per cert, em fa gràcia la vostra pregunta, perquè la resposta seria divertida; però no us ho diré.

—Rebutgeu d'emetre un judici, però la vostra visió és molt sovint despietada. Us fascina la brutalitat de l'home?

—La brutalitat és un fet antropològic. No és ben bé igual que la maldat. L'home lluita constantment per sobreviure.

—També en la nostra civilització?

—No es tracta tan sols de la supervivència física, sinó també de la social, l'emocional. Hom ha de sobreviure sentimentalment, i això no és possible, em fa l'efecte, sense brutalitat.

—Per què no?

—Seria extraordinari, però pressuposaria que tots estiguérem sempre units. Creieu, per ventura, en la força de la raó?

—Els periodistes, filòsofs i escriptors no han d'il·lustrar el públic?

—L'home no es guia per la raó.

—Sinó pels instints?

—Pels nervis. Per sort, la raó corregeix els nervis. Però no els venç. La raó lluita,

SANT JORDI A L'IEI

19 d'abril, dissabte

Deconstruïm un llibre

Taller demostratiu de confecció d'un llibre
D'11h a 13h, Pati de l'IEI

21 d'abril, dilluns

Poesia al pati, a càrrec de poetes de Lleida
20h, Pati de l'IEI

22 d'abril, dimarts

Presentació del llibre *Enric Crous 1908-1987*,
d'Esther Solé
20h, Aula Magna de l'IEI

23 d'abril, dimecres

Sant Jordi a l'IEI

Exposició bibliogràfica amb els llibres de l'IEI
i les novetats editorials dels escriptors de Lleida
Tota la jornada, Pati de l'IEI

Recepció de Sant Jordi

13h, Pati de l'IEI

Representació de la *Llegenda de Sant Jordi*

a càrrec de la companyia XIP-XAP

Al Pati de les Comèdies

(a les 15h, a les 17.30h i a les 18.15h)

24 d'abril, dijous

Video conferència

Finestra oberta des de l'IEI

Lleida / Cagliari. Catalunya / Sardenya
17h, Aula Magna de l'IEI

5 d'abril, divendres

Concert de Sant Jordi

Lliurament de Premis de l'IEI

Concert de l'Orquestra Simfònica Julià Carbonell
de les Terres de Lleida
20.30h, Auditori Enric Granados de Lleida

Premis de l'IEI

- XXIV Premi d'Investigació Botànica Pius Font i Quer
- VII Premi de Fotografia Ton Sirera
- XXIV Premi de Divulgació Científica Humbert Torres,
conjuntament amb l'Òmnium Cultural Lleida-Ponent

Premis Les Talúries

- XVIII Premi de Poesia
- XVIII Premi de Prosa
- XIII Premi de Teatre o Guió d'Espectacle
- VII Premi de Raconte en Occitan

Plaça de la Catedral,
s/n - 25002 Lleida
Tel. 973 271500
fax 973 274538
www.fpiei.es

Diputació de Lleida

però no venç. En les meues obres teatrals els personatges són al principi molt racionals, però llavors es desboquen. Des d'aquesta perspectiva, Sarkozy resulta molt interessant.

—**En opinió vostra, es desboca de pressa?**

—Hom es desboca sempre en relació amb si mateix. La desviació és respecte al personatge de la imatge, del paper que s'ha proposat de representar.

—**I què vol ser Sarkozy?**

—Això no ho sap ni ell.

—**Això té res a veure amb el fet de ser fill d'immigrants d'origen jueu, de no tenir arrels en la França profunda, rural, tradicional? D'on ve Sarkozy?**

—D'enlloc.

—**Això què vol dir?**

—Políticament, això li ha dificultat l'ascens, perquè els francesos adoren els representants arrelats a una regió, a un paisatge, com De Gaulle, Mitterrand o Chirac. Jo em trobe una mica en la mateixa situació que Sarkozy, per això puc descriure'l. Com a escriptora note que la circumstància de no venir d'enlloc, com em passa a mi, li dona una gran llibertat.

—**Les relacions franco-alemanyes no semblen travessar el millor moment. També us heu trobat amb Angela Merkel. La cancellera i el president, una parella desigual? Caràcters totalment diferents?**

—No puc dir res sobre les divergències d'opinió o la Unió Mediterrània. He coincidit dues vegades amb Angela Merkel, una vegada durant la campanya electoral amb Sarkozy, i una altra al teatre de la Scala de Milà. Li vaig demanar: "És veritat que teniu problemes de comprensió amb Sarkozy?" Em respongué que no, que l'aprecia, que discuteixen, que cooperen. Això, naturalment, no vol dir gran cosa. Són força diferents, és un fet que salta a la vista.

—**En quin sentit?**

—Trobe la senyora Merkel molt elegant. Seia allà, senzillament, amb el seu marit i uns quants amics en una llotja de la Scala. Després la vaig veure de vesprada al carrer, volia fer unes compres, potser només un parell de sabates, i el més significatiu era l'extraordinària invisibilitat dels guardaespalles. La cancellera alemanya passejava pel carrer com una dona normal, enmig de la vida urbana de Milà, una dona que sempre m'ha semblat molt decidida a mantenir i

protegir la seua esfera personal. Sarkozy, en canvi, és tot el contrari. Tan bon punt arriba a un lloc, es posa en evidència. La seua presència es nota en un radi de cent metres. No pot fer-se invisible. Passa per un lloc i el trasbalsa, sense arribar a assaborir-lo.

—**Il·lustreu la seua visita a un poblet de Còrsega, del qual al final no va veure ni el més petit racó.**

—Sí, sembla gairebé surrealista. Sarkozy hi veu, però no reconeix res. Tot es redueix a processos de moviment. La cursa del polític contra el temps.

—**Us heu enfadat sovint amb ell?**

—No, la meua visió d'ell fou dictada des del principi fins al final per l'òptica del llibre. Espere no haver caigut en el parany de viure junts l'aventura d'una campanya electoral.

—**Sarkozy és un seductor?**

—Tots els polítics són seductors, sense excepció.

—**El vostre personatge, el personatge del vostre llibre, continua essent enigmàtic.**

—Sí, potser val més així.

—**Tanmateix, no heu escrit una novel·la, sinó una mena de reportatge sobre un paradigma d'home d'acció durant una campanya electoral. Per què us esteu d'extreure conclusions a partir de les vostres observacions?**

—Això seria una lectura errònia del llibre. Torneu-lo a llegir amb més cura.

—**Us ho promet. I quina és la lectura correcta d'aquest llibre?**

—Igual que en els meus llibres anteriors, he intentat de descriure l'actitud dels homes en relació amb el temps. No ho puc dir altrament. Fins i tot, el títol del llibre ho indica: *L'alba el capvespre o la nit*.

—**No hi ha migdia, cap moment de calma...**

—...Heu llegit que sempre m'ha cridat l'atenció de Sarkozy la seua permanent impaciència? És un discapacitat per al present. Aquestes persones es troben constantment en crisi, com si tingueren por del temps que s'esvaeix. Tan sols coneixen el futur. Al bell mig se'ls obre un forat. No tinc la pretensió d'haver descrit exhaustivament Nicolas Sarkozy, l'ambició o la seducció del poder. El que m'ocupa és l'ésser en el temps, la unitat tràgica que representa l'absència de tot present.

—**L'elecció presidencial és una odis-**

sea, afirma el conseller de Sarkozy Patrick Devedjian. El poder s'albira sempre en l'horitzó. El polític va endavant esperonat per l'ambició?

—I tant, això també m'interessa, l'ambició, la set de poder. Cap a on van aquestes persones? Jo mateixa m'incluc en aquesta cursa, com a escriptora i dramaturga que recrea el món en obres de teatre: jo també córrec.

—**Cap a on, cap a què?**

—Podria dir que cap a la millor obra, el millor llibre. Però això no és tota la veritat. Els polítics i ls homes d'acció els envolta el misteri de la ingravidesa. Per què sacrifiquen constantment el present? No hi ha en ells cap mirada viscuda. Sempre és demà, demà, demà, com a Shakespeare, sempre estan en crisi, i per què?

—**En teniu cap resposta?**

—Són persones que no volen veure quelcom. Això és una força molt poderosa i, alhora, una gran feblesa —que compartesc, que no critique ni jutge: la voluntat de no voler veure acostar-se la mort, el final.

—**No duu això precisament a la perdició?**

—No en tinc la resposta.

—**Hom no espera d'un escriptor respostes a qüestions existencials?**

—Aquest és el gran error. De l'escriptor que pretén donar respostes, cal guardar-se'n com de la pesta! Cal obrir les portes a les qüestions, aquesta és la nostra feina. Així que donem respostes, deixem de ser escriptors.

—**No s'hi amaga un filòsof, en cada escriptor?**

—Sí, però sense proclamar veritats. Hom tan sols hauria de descobrir contradiccions, abordar el món a través de diversos prismes, diversos ulls, des del punt de vista del botxí i des del punt de vista de la víctima.

—**Això també ho feu en la vostra obra d'èxit *Le Dieu du carnage*.**

—Els quatre personatges de l'obra són com una fragmentació personal. Les seues visions són diferents, antagòniques, però jo podria representar-les totes, seguint una mirada o una sensació, de l'un dia per l'altre.

—**Senyora Reza, gràcies per aquesta entrevista.**

© Der Spiegel — EL TEMPS
Traducció Guillem Soler